

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Õppekava: koolieelse lasteasutuse õpetaja

Renna Vaikmaa
LASTEAIASÕPETAJATE TEADLIKKUS LAPSEST LÄHTUVAST ÕPPE- JA
KASVATUSTEGEVUSEST TOETUDES REGGIO EMILIA TEGEVUSKULTUURILE
Bakalaureusetöö

Juhendaja: õppekavateooria nooremlektor ja peaspetsialist Maria Jürimäe

Tartu 2022

Resümee

Lasteaiaõpetajate teadlikkus lapsest lähtuvast õppe- ja kasvatustegevusest toetudes Reggio Emilia tegevuskultuurile

Nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtete järgi on oluline, et õppeprotsess oleks lapsest lähtuv ning selles osalejad, õpetajad ja õppijad, oleksid partnerid. Viimastel aastatel on aina enam hakatud uurima lapsest lähtuvat kasvatust ning ka käesolev bakalaureusetöö annab ülevaate õpetajate teadmistest ja hoiakutest Reggio Emilia tegevuskultuuri suhtes, mis on üheks lapsest lähtuva õpikäsituse rakendamise rahvusvaheliselt paljukasutatud näiteks. Eelmainitud tegevuskultuur on ka meil järjest enam populaarsust kogumas. Eestis ei ole seni tehtud uurimusi Reggio Emilia tegevuskultuuri kohta koolieelses lasteasutuses ning seda arvesse võttes sai bakalaureusetöö eesmärgiks uurida Eesti lasteaiaõpetajate teadlikkust lapsest lähtuvast õpikäsitusest ja Reggio Emilia pedagoogikast. Töö eesmärgi täitmiseks viis autor läbi kvalitatiivuuringu ning andmekogumismeetodiks kasutas fookusgrupi intervjuud. Uurimusest selgus, et õpetajad on teadlikud lapsest lähtuva õpikäsituse mõistest ning kasutavad selle tunnuseid oma igapäevatöös. Pooled intervjueeritud õpetajatest on kokku puutunud Reggio Emilia tegevuskultuuriga ning pooled mitte. Uurimuse käigus otsitakse vastuseid kolmele uurimisküsimusele ning analüüsitakse neid sõltuvalt õpetajate mõtetest ja hoiakutest.

Võtmesõnad: lapsest lähtuv õpikäsitus, Reggio Emilia, koolieelne lasteasutus

Abstract

Awareness of kindergarten teachers about child-centered learning and education based on Reggio Emilia's operating culture

According to the principle of modern learning, it is important that the learning process is child-centered and that the participants, teachers and learners, are partners. In recent years, more and more research has been carried out on child-centered education, and this bachelor's thesis also provides an overview of teachers' knowledge and attitudes towards Reggio Emilia's operating culture, which is one of the examples of child-centered learning. The aforementioned operating culture is gaining more and more popularity in Estonia as well. No research has been conducted in Estonia on the operating culture of Reggio Emilia in pre-school institutions, and taking this into account, the aim of the bachelor's thesis was to study the awareness of Estonian kindergarten teachers about the child-centered approach to learning and Reggio Emilia pedagogy. To fulfill the aim of the work, the author conducted a qualitative study and used focus group interviews as a data collection method. The study revealed that teachers are aware of the concept of child-centered learning and use its features in their daily work. Half of the teachers interviewed have been exposed to Reggio Emilia's operating culture and half have not. The research seeks answers to three research questions and analyzes them depending on teachers' thoughts and attitudes.

Keywords: child-centered learning, Reggio Emilia, preschool

Sisukord

Resümee	2
Abstract.....	3
Sissejuhatus.....	5
Teoreetiline ülevaade	5
Nüüdisaegne õpikäsitus	5
Täiskasvanust lähtuv pedagoogika	7
Lapsekeskne pedagoogika	8
Lapsest lähtuv pedagoogika.....	9
Mängu tähtsus koolieelses eas	10
Reggio Emilia tegevuskultuur.....	11
Uurimuse eesmärk ning uurimisküsimused.....	13
Uurimismetoodika	14
Valim	14
Andmekogumismeetod.....	14
Andmeanalüüs	15
Tulemused.....	15
Arutelu	20
Tänu sõnad.....	22
Autorsuse kinnitus	22
Kasutatud kirjandus	23
Lisad	26

Sissejuhatus

Nii muutused sotsiaal- ja majanduselus kui ka arengud tehnoloogias ning teaduses on kutsunud ellu vajaduse sõnastada nüüdiaegse õpikäsituse ideed, mille üheks oluliseks eesmärgiks on muuta õppe- ja kasvatusprotsess lapsest lähtuvaks.

Selleks, et pakkuda lastele võimalikult kvaliteetset haridust, on oluline õpetajana ajaga kaasas käia ning olla valmis õppima uusi meetodikaid. Eestis on õpetajaid, kes on inspireeritud lapsest lähtuvast õpikäsitusest ja Reggio Emilia tegevuskultuurist ning kasutavad selle põhimõtteid oma igapäevatoos. Samas ei ole kuigi palju Reggio Emilia pedagoogikal töötavaid lasteaedu. Huvilised on koodnunud Eesti Reggio Emilia Ühingu, mis populariseerib selle süsteemi ideid.

Töö autorile teadaolevalt ei ole Eestis kuigi palju uuritud koolieelse lasteasutuse õpetajate teadmisi ja arusaamu Reggio Emilia pedagoogikast kui ühest lapsest lähtuva õpikäsituse viisist, ning just see on üheks ajendiks bakalaureusetöö kirjutamisel. Viimastel aastatel on aina enam hakatud uurima lapsest lähtuvat õppe- ja kasvatusetegevust ning kuna näiteks Montessori ja Waldorfpedagoogika on Eestis juba kaua tuttavad, siis Reggio Emilia pedagoogika seda veel ei ole, aga võiks olla. Autor soovibki saada ülevaadet õpetajate teadmistest ja hoikutest Reggio Emilia tegevuskultuuri suhtes.

Teoreetiline ülevaade

Nüüdisaegne õpikäsitus

Muutused, mis ühiskonnas aset leiavad, peegelduvad ka koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatusetegevustes. Ült alla juhtimine, väline motiveerimine ja faktipõhiste teadmiste edastamine ning kontrollimine, mis olid nõukogudeaegsele perioodile omased, on asendunud õppeprotsessis osalejate koostöö ja partnerlusega ning õppijate huvide ja vajadustega arvestamisega (Kimer, Tuul & Õun, 2016; Sarv 2015).

Õpikäsitus on osa suuremast filosoofilisest süsteemist. See ei piirdu arusaamaga õppimisest, vaid sellega põimuvad tihedalt nii inim-, ühiskonna-, kui ka teadmiskäsitus (Ornstein ja Hunkins, 1998).

Eesti elukestva õppe strateegia 2020 (2014) järgi on õpikäsitus arusaam õppimisest ja õpetamisest ning see määrab, millistel meetoditel ja eesmärkidel seda teha tuleks. Õpikäsitus paneb paika, millised on suhted õppeprotsessis osalejate ehk õpilaste ja õpetajate vahel.

Tohutult kiirelt arenenud tehnika ja teaduse kõrval on muutunud ka ühiskonna sotsiaalne struktuur, mis on sundinud tegema muudatusi haridussüsteemis. Õppijakesksus ei ole uudne idee, vaid juba Rosseau, Pestalozzi ja Fröbel rõhutasid, et õppijaid tuleb julgustada uudishimulikkusele ning tuleks arvestada nende huviga. Jean Piaget oli üks esimesi psühholooge, kes võttis kasutusele konstruktivistliku õpikäsituse. Sarnastest ideedest lähtus ka Lev Vögotski, kes rõhutas, et õppijad peavad saama väljendada oma loovust (Doruk, 2014).

Järjepidevalt on otsitud teid, et muuta õpilaste õppimisprotsessi huvitavamaks ja tõhusamaks. Kui traditsiooniliselt on fookus olnud õpetamisel, siis tänapäeval pööratakse oluliselt rohkem tähelepanu õppimisprotsessile endale, mis peab aitama õppijatel paremini ja efektiivsemalt õppida (Doruk, 2014). Nüüdisaegne õpikäsitus ongi loodud selleks, et lahendada õppimisega seotud murekohti, mis aitaksid ühiskonnas kujundada avatud hoiaku ning võimalikult paljude selle liikmete elukestva õppimise. Õppijate individuaalseks ja sotsiaalseks arenguks on vaja toetada nende loovust, õpioskusi ja ettevõtlikkust (Eesti elukestva õppe strateegia 2020, 2014).

Serin (2018) toob välja, et traditsioonilist õpikäsitust võib kirjeldada kui õpetajakeskset loengupõhist pedagoogikat, mille puhul õpetaja on teadmiste edastaja ning õpilane passiivne kuulaja ja vastuvõtja, kes teeb iseseisvalt õpetaja poolt antud töid. Lau (2018) on oma artiklis eristanud kahte täiesti erinevat mängu- ja õppimisvormi – jumalakeskne ning inimesekeskne. Traditsioonilise kasvatuse on ta seostanud jumalakesksusega ning jumalakeskne olemine tähendab, et kogu inimeksistentsi keskmeks ja prioriteediks ongi jumal. Sellisest arusaamast lähtuvalt kavandatud õppekava sisu on kindlaks määratud eesmärgiga edastada õppijatele teadmisi ja õigeid väärtushoiakuid. Jumalakesksele filosoofiale vastandub humanistlik ehk inimesekeskne vaade, mis koolis on kui õppijakeskne ning lasteaias lapsekeskne/lapsest lähtuv. Selle lähenemise eesmärgiks on iga inimese (lapse) eneseteostus ja areng, oma annete leidmine ja realiseerimine ning selle eesmärgi saavutamiseks tuleks lasta lastel ise vabalt uurida ja katsetada. Kogu õppekava pöörleb lapse ja tema kogemuste ümber ning õpetaja on õpikeskkonna looja ja abistaja, kes toetab last vastavalt tema soovidele ja vajadustele. Samuti on inimesekeskse filosoofia olulisimaks lülits lapse vaba ja autonoomselt algatatud mäng – laps peab saama esmalt mängida. Õpetaja- või

jumalakeskse lähenemise puhul võib mäng olla küll õppeprotsessi osa (seda eriti nooremate laste puhul), ent tegemist on pigem õpetaja poolt algatatud õppemänguga.

Täiskasvanust lähtuv pedagoogika

Pedagoogid on alati otsinud võimalusi ja meetodeid, kuidas muuta õppimine ja õpetamine klassiruumis tõhusamaks. Õpetajakesksete meetodite kasutamine on saanud kriitikat selle pärast, et neid meetodeid kasutades on raske või isegi võimatu luua keskkonda, kus õpilased saaksid arendada kriitilist mõtlemist ja probleemilahendamisoskust (Serin, 2018).

Kinos ja Pukk (2010) kasutavad täiskasvanust lähtuva õpikäsituse pedagoogilise struktuuri kirjeldamiseks mõistet *Lehrplan*, mis tähendab, et õppekava on aineti jaotuv ning kõrgemalt (riigi poolt) ette antud ja õpetaja on selle peamiseks täideviijaks. Tegevuste keskmes on õpetaja (see, mida tema lapsele näitab, tutvustab, lastel teha palub jne) ning teadmisi kantakse üle õpetajatelt õpilastele.

Õpetajakeskne lähenemine on traditsiooniline ja omane paljudele kultuuridele. Teaduslikest õpiteooriatest sobitub see hästi biheiviorismiga, mis põhineb ideel, et käitumine on seotud väliste stiimulitega. Biheivioristlikus käsituses on suur rõhk õpetajapoolsel planeerimisel, sest just tema vastutab õppimise eest. Serin (2018) toob oma artiklis välja, et õpetajal on ülim autoriteet ning seetõttu puudub ka koostöö õpilastega. Õpetajakeskse lähenemise puhul keskendutakse peamiselt tulemustele ja saavutustele, mitte protsessile endale. Sellise haridusliku lähenemise puhul vaadeldakse last pigem passiivse osalejana kui aktiivse tegutsejana. Täiskasvanust lähtuva pedagoogika puhul mängib õpetaja väga suurt rolli – ta on lapsele teabe ja info pakkuja ning tulemuste hindaja (Kimer, Tuul & Õun, 2016).

Khin (2020) ideede järgi on hästi toimiva klassi ja rühma edu võtmeks õpilaste aktiivne osalemine õppetöös ning just seetõttu julgustatakse õpetajaid minema üle õpilaskeskele lähenemisele. Küll aga toob ta välja, et aeg-ajalt võib täiskasvanust lähtuva õpikäsituse kasutamine olla vajalik – kõik oleneb konkreetsest õppetegvustest ja selle eesmärkidest.

Täiskasvanust lähtuvas kasvatuses ei panda rõhku küsimustele, kuidas siduda omavahel õpetajate ja laste maailmad, sest ollakse kindlad, et õpetaja täiskasvanuna teab, mis on lapsele parim ning kuidas teda igakülgsest arendada. Õpetajad kui professionaalid on õpikäsituse järgi just need, kes mõistavad laste arengulisi vajadusi ning reguleerivad nende päevarütmi (Kinos & Pukk, 2010).

Emaliana (2017) on oma artiklis välja toonud ka täiskasvanust lähtuva õpikäsitusel plussid. Nimelt kulub õpetajal õppematerjalide ja -vahendite ettevalmistamiseks palju vähem aega kui ta ise määrab, mida tegema hakatakse. Samuti võivad õpetajad tunda end vähem närvilistena, sest neil pole võimalik sattuda piinlikesse olukordadesse, kui nad laste küsimustele vastata ei oska.

Lapsekeskne pedagoogika

Täiskasvanukesksele lähenemisele saab vastandada lapsekeskset. Selles omakorda eristavad mõned autorid veel lapsest lähtuvat lähenemist (Tuul, 2017; Kinos & Pukk, 2010), aga samas on ka autoreid, kes peavad lapsekesksust ja lapsest lähtumist sarnasteks (Jürimäe & Treier, 2008).

Maire Tuul (2017) on oma doktoritöös välja toonud, et lapsest lähtuva ja lapsekeskse õpikäsitusel erinevus seisneb peamiselt lapse rollis ning valikuvõimalustes õppe- ja kasvatustegevustes osaledes. Emaliana (2017) rõhutab, et lapsekeskse kasvatusel kontekstis peavad õpetajad arvestama õpilaste vajadustega ning julgustama neid õppeprotsesside erinevates osades osalema.

Lapsekeskne lähenemine õppetöös toetub pigem konstruktivistlikule õpiteooriale, mille puhul indiviid on ise oma teadmiste looja ja seetõttu suhtutakse lapsesse kui aktiivsesse teadmiste konstrueerijasse, katsetajasse ja oma kogemuste põhjal omandajasse. Õpetaja on antud juhul õppimise suunaja, kes arvestab õppe- ja kasvatustegevuste kavandamisel ning planeerimisel laste individuaalsuse ja huvidega (Kinos & Pukk, 2010). Lerkkanen jt (2016) on seisukohal, et lapsekeskne kasvatus on alushariduses laste akadeemiliste oskuste arendamiseks oluliselt tõhusam kui täiskasvanust lähtumine. Võrreldes täiskasvanust lähtumisega toetab lapsekeskne kasvatus paremini laste usku oma võimetesse ning see omakorda tõstab nende õpimotivatsiooni.

Lapsekesksel õpikäsitusel on palju eeliseid ning oma artiklis toob Khin (2020) välja klassiruumi aktiivseks muutumise, mis annab lastele võimaluse väljendada end neile endile sobival viisil. See omakorda muudab lapsed avatumaks ning nad julgevad ise esitada küsimusi ning algetada arutelusid.

Kui täiskasvanust lähtuva lähenemise puhul on õpetaja klassiruumis info pakkuja ning lapsed pigem passiivsed kuulajad, siis lapsekeskse lähenemise üheks plussiks on võimalus töötada kas üksi, paarides või rühmades. See annab võimaluse näiteks aruteludeks ja

rollimängudeks. Ühised toimetamised mõjuvad hästi ka laste sotsiaalsete oskuste arengule, mis toimub siis, kui nad saavad omavahel koostööd teha, ideid jagada ning mõtteid vahetada. Koos tegutsemine tekitab lastes turvatunde ning nad julgevad ja tahavad seeläbi õppetöös osaleda (Emaliana, 2017).

Kinos ja Pukk (2010), kes toovad välja veel kolmanda, lapsest lähtuva lähenemise, on lapsekesksust määratlenud aga nii: “Laps on juhtimisele alluv subjekt, toimija, kelle huvid on esikohal”. Seega on nende hinnangul lapsekeskses kasvatuses arvestatud küll laste huvisid, ent tegevusi juhivad siiski täiskasvanud. Ka Emaliana (2017) kirjeldatud grupi- ja paaristoid ning muid aktiivõppemeetodeid saab kasutada viisil, et tegevuste algatajaks ja suunajaks on siiski täiskasvanu, mitte lapsed. Seetõttu rõhutavad Kinos ja Pukk (2010) lapsest lähtuva käsituse juures just lapse rolli ka tegevuste valikul ja algatamisel.

Eesti keeles on ka teiste autorite kirjutisi, kus samuti eristatakse lapsekeskset lähenemisviisi lapsest lähtuvast, kuid hoopis teisiti. Kimer jt (2016) eristavad oma artiklis lapsest lähtuvat kasvatust lapsekesksest sarnaselt Kinose ja Pukiga õppeprotsessis osalejate rolli järgi. Kui Kinos ja Pukk arvasid, et lapsekeskses rühmaruumis lapse huvidega küll arvestatakse, ent tegevustes on aktiivne juhtiv roll siiski õpetajal, siis Tuul ja tema kaasautorid on seisukohal, et lapsekeskse käsituse puhul on õpetaja pigem passiivse vaatleja rollis ning lapsed otsustavad ise, mida ja millal nad õpivad. Nende arvates on just lapsest lähtuva kasvatuses õpetaja lapse kaaslane, kes teda toetab ja abistab.

Kui lapsest lähtuva kasvatuses osas on Kimer jt (2016) ning Kinos ja Pukk (2010) sarnasel arvamusel, siis lapsekeskset lähenemisviisi kirjeldavad nad küllaltki erinevalt.

Lapsest lähtuv pedagoogika

Lapsest lähtuval õpikäsitusele on aluse pannud just uuenenud kasvatuspsühholoogiline mõtteviis. Õppe- ja kasvatusprotsessis on laps aktiivne osaleja, ise looja ning ta peab saama oma uudishimu ka ise rahuldada. Küll aga ei ole antud juhul tegemist vabakasvatusega, mida Tuul (2017) nimetab lapse juhitud tegevuseks, vaid oluline on mõista täiskasvanute ja laste omavahelist koostööd ja põimumist tervikuks. Helavaara Robertson, Kinos, Barbour, Pukk & Rosqvist (2015) lisavad, et õpetajad jäävad professionaalidena alatiseks laste õppimise ja õppimises osalemise eest vastutama, olgugi, et lastel on võimalus teha valikuid, ise vastutada, katsetada jne. Kinos ja Pukk (2010) on välja toonud, et lapsest lähtuv õpikäsitus on

humanistlik ning nad iseloomustavad seda õpikäsitus *Emergent* tüüpi õppekavana, mis tähendab, et see saab teoks reaalarajas ja valmib projektitööna.

Lapsest lähtuva kasvatus õpikäsitus on humanistlik-kogemuslik, mis tähendab, et kogu õppimine ja tegutsemine toimub läbi laste endi elamuste ja omavaheliste dialoogide. Kõik mida õpitakse, tuleneb laste soovidest ning see on lõimitud ja terviklik. Last nähakse kui kodanikku, kes on aktiivne ja sotsiaalne ning kelle huvid on esikohal (Kinos & Pukk, 2010).

Oluline roll lapsest lähtuva kasvatus juures on vahetute kogemuste kaudu õppimine ning soodne kasvukeskkond, mis arvestab laste vajaduste ja arenguga, toetab laste kasvamist, arenemist ning õppimist. Lapsest lähtuva käsitus puhul on õpetaja täiskasvanuna lapsega võrdne partner, kes laseb lapsel maailma tema enda soovi ja võimete järgi avastada, pakkudes talle samal ajal õppimiseks sobivat arengukeskkonda ning tingimusi (Kinos & Pukk, 2010; Helavaara Robertson *et al.*, 2015).

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärgiks riiklikus õppekavas on lapse pidev ja mitmekülgne areng. Samuti on õppekava järgi laps aktiivne tegutseja, keda kaasatakse tegevuste kavandamisse ning kelle huvidega arvestatakse. Õppekava järgi suunatakse lapsi iseseisvalt tegutsema ning vajadusel tehakse nendega individuaalset tööd või kohandatakse tegevusi vastavalt nende võimetele ja arengule. (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2008). Need ideed haakuvad just lapsest lähtuva õpikäsitusega.

Ojaniit (2020) toob ühe lapsest lähtuva õpikäsituse rakendamise võimalusena välja Reggio Emilia tegevuskultuuri, mille nägemuse kohaselt on laps aktiivne tegutseja. Reggio Emilia lähenemise puhul on oluline, et õppekeskkond oleks varustatud võimalikult paljude erinevate õppevahenditega. Eelnev detailsete tegevuskavade ja plaanide koostamine ei ole vajalik, sest kogu õppimisprotsess on pidevas muutumises – lapsed ise muudavad seda. Õpetajapoolne tegevuste analüüs ja pedagoogiline dokumenteerimine on märksõnad, mis kuuluvad Reggio Emilia peamiste põhimõtete hulka.

Nii lapsekeskse kui lapsest lähtuva lähenemise puhul on kõige olulisemaks õppeviisiks mängu kaudu õppimine.

Mängu tähtsus koolieelses eas

Mäng on üks peamisi viise, mille käigus lapsed õpivad (Lau, 2018). Friedrich Wilhelm August Fröbeli pärandil on väga suur roll pedagoogilises maailmas, sest tema lõi lasteaia ning

tema peamisteks ideedeks on laste endi suunatud tegevused ja mängu tähtsus, austades seejuures lapsi ennast, loodust ja kogukonda (Smedley & Hoskins, 2020). Ka Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) on rõhutatud, et mäng on lapse põhitegevus, mille käigus ta omandab uut infot, uusi oskusi ning omandab nii käitumis- kui ka suhtlemisreegleid. Mängupõhine õpe toetab nii kognitiivset, füüsilist, sotsiaalset kui ka emotsionaalset arengut ning juba Fröbel rõhutas, et kõige paremini toetavad laste õppimist ja heaolu mäng ja loovus, mis on nende endi algatatud ning täiskasvanute ülesandeks on lapsi sel teekonnal toetada ja julgustada (Smedley & Hoskins, 2020).

Bruce ja Dyke (2017) lisavad, et looduses õppimine ja viibimine ei seisne mitte ainult värskes õhus olemises ja selle tervislikkuses, vaid palju olulisem on seoste loomine ja kogemuste saamine, mis lastele asjadest tervikpildi loob. Samuti rõhutavad nad, et lapsed õpivad loodust ja selles olevaid objekte tundma palju paremini siis, kui nad saavad selles ka päriselt viibida ning selle osi ka ise päriselt katsuda, vaadata, nuusutada, mõnikord ka maitsta.

Tuginedes Piaget' ja Vögtski teesidele, toob McGinn, (2017) välja, et kui lastel on võimalik kasutada mängides loovust, siis õpivad nad nii enda emotsioone väljendama kui ka kaaslaste omadest paremini aru saama. Juba Fröbel oli seda meelt, et laste vabamäng annab neile suurepärase võimaluse kasutada nende endi kujutlusvõimet ja fantaasiat. Kõigest sellest lähtuvalt töötas Fröbel välja mänguasjad õppevahenditena, mida tuntakse ka kui Fröbeli kingitusi, nigi tuntuimad neist on puidust klotsid, mis annavad lapsele võimaluse nendega teha mida ta ise heaks arvab – kasutada oma loovust (Smedley & Hoskins, 2020).

Kinos ja Pukk (2010) rõhutavad, et õppekeskkond, milles laps viibib, peab olema võimalikult mitmekesine ja põnev, kuid samas peab jääma võimalikult loomulikuks. Lapsest lähtuva kasvatusena käib kaasas see, et lastele on kõik neile mõeldud materjalid ja vahendid alati iseseisvalt kättesaadavad ning nad saavad neid endile sobival ajal uurida ja kasutada.

Reggio Emilia tegevuskultuur

Pärast teise maailmasõja õõvastavat kogemust hakkasid inimesed mõtlema uutele haridusmudelitele, mis võimaldaksid lastel kindlamalt tuleviku nimel töötada ja toimetada. Lastevanemate ja tolleaegse noore õpetaja Loris Malaguzzi koostööl loodi Itaalias, Reggio Emilia maakonnas hariduslik lähenemine, mis on laiemalt tuntuks saanud Reggio Emilia lähenemisviisina (Slipp, 2017).

Reggio Emilia süsteem on saanud inspiratsiooni nii Fröbeli, Vögtski, Dewey, Piaget kui ka Bruneri ideedest (Slipp, 2017). Malaguzzi suutis kokku panna kõikide nende autorite mõtted ning lähtus seda meetodit formuleerides lapse probleemilahenduskuse ning kriitilise mõtlemise teooriatest. Antud tegevuskultuurist on maailmas saanud üks hariduse tugipunkte, mis aitab õpetajatel lapsi tõhusamalt õpetada (Reggio Emilia Approach, *s.a.*).

Reggio Emilia lähenemisviis loob pildi lapsest kui kõrge arengupotentsiaaliga isiksusest, kes õpib mitte ainult läbi ühe õppiviisi, vaid kasutab selleks oma sadat keelt, sadat mõtteviisi. Süsteemi toimimiseks on vajalik, et haridusasutuses olevad inimesed teeksid omavahel pidevat koostööd, et igapäevastes tegevustes tegeleksid lastega mitmed spetsialistid ning et lastele võimaldatakse õppimist läbi neid ümbritseva keskkonna. Samuti on olulisel kohal pedagoogiline dokumenteerimine, tänu millele on võimalik nähtavaks teha loomeprotsesse ning mille puhul ei saa unustada ka lapsevanemate rolli õppeprotsessis (Reggio Emilia Approach, *s.a.*), kes on nii laste kui ka õpetajate partneriteks (Kinos & Pukk, 2010).

Lähenemine koosneb üldjoontes kahest osast – materjalide- ja võimalusterikka õpikeskkonna kujundamisest ning pedagoogilisest dokumenteerimisest, mis on loodud õppeprotsessi hõlbustamiseks. Viimane hõlmab endas õpetajapoolset laste õppimise ja tegutsemise jälgimist, dokumenteerimist ning ka suhtlemist kolleegide ja lapsevanematega. Dokumenteerimise tulemuste jagamine annab võimaluse muuta rühmas toimuv nähtavaks ja hinnatavaks. Tänu dokumenteerimisele on õpetajal võimalik laste õppimist paremini ja efektiivsemalt toetada ning samal ajal saab ta ka võimaluse enesearenguks (Hong, Shaffer & Han, 2016; Reggio Emilia Approach, *s.a.*).

Lapsed õpivad koolieelses eas kõige tõhusamalt ja efektiivsemalt läbi mängu ning ka Reggio Emilia pedagoogikat rakendades on mängul oluline roll – tänu sellele saavad lapsed juurde uusi ideid, püstitavad küsimusi, avastavad, uurivad ning katsetavad. Kuna õppekava ei ole ette kirjutatud, saab just tänu sellele luuagi täpselt lapsele sobivaid tegevusi. Projekt võib areneda mingist ideest või probleemist, mille on püstitanud kas üks või mitu last, ning õpetaja ülesandeks on siinkohal olla tähelepanelik, et avastada, mis on parasjagu lastele huvi pakkunud. Tänu sellele, et lapsed on uudishimulikud, loovad ja asjalikud, on nad võimelised oma õppimist õpetaja abiga ise korraldama. Seda nimetatakse avatud projektõppeks (Hong *et al.*, 2016). Ka haridusasutuse sise- ja välisruumid peaksid Reggio Emilia idee järgi olema võimalikult sarnaste struktuuridega ning omavahel ühendatud, sest just need on laste peamiseks uurimis- ja õpikohtadeks. Õppekeskkonnad kujunevad vastavalt laste projektidele ning õppimiskogemustele. Sealjuures kuulub õppetegevuste alla ka kogu sisutuse,

õppevahendite ja tegevusalade eest hoolitsemine, sest see pakub psühholoogilist heaolu (Reggio Emilia Approach, *s.a.*).

Reggio Emilia tegevuskultuuri üheks omapäraks on ka tööühmade moodustamine õppe-eesmärkide täitmiseks. Lapsed on selle lähenemise kohaselt erakordselt andekad ja loovad ning tänu sellele on neil tohutult palju õppimisvõimalusi – lapsed suudavad nii individuaalselt kui ka rühmas mingist kogemusest leida tähendust ja mõtet (Reggio Emilia Approach, *s.a.*).

Eestis on 2017. aastal Tartu Terakese lasteaia õpetajate poolt loodud Eesti Reggio Emilia Ühing, mille eesmärgiks on arendada meie alushariduses just lapsest lähtuvat õpikäsitust ning selle ühingu liikmete ühiseks eesmärgiks on arendada koostööd nii Põhjamaade Reggio Emilia ühingute kui ka Loris Malaguzzi keskusega, mis avati juba aastal 2006. Ühing koondab inimesi, kes on huvitatud Reggio Emilia kasvatusfilosoofiast ning üheskoos tutvustatakse huvilistele Reggio Emilia süsteemi, tutvutakse vastastikku põnevate projektidega erinevates lasteaedades, samuti toetatakse ja inspireeritakse lasteaedades töötavaid õpetajaid ning õppeprotsessidesse kaasatud lapsevanemaid, kutsudes ühingu kohtumistele esinejaid nii Eestist kui ka kaugemalt (Eesti Reggio Emilia Ühing, *s.a.*).

Uurimuse eesmärk ning uurimisküsimused

Autorile teadaolevalt ei ole Eestis seni läbi viidud uuringuid, mis oleks fokuseeritud koolieelse lasteasutuse õpetajate teadlikkusele ja hoiakutele lapsest lähtuvast õpikäsitusest ja Reggio Emilia tegevuskultuurist. Küll aga võib leida uurimusi, mis on keskendunud projektõppele (Almre & Tammaru, 2018), samuti on Ojaniit (2020) viinud läbi uuringu, mille eesmärgiks oli tõsta õpetajate teadmisi lapsest lähtuvast käsitusest ning seejärel hinnata selle rakendumist lasteaias. Ojaniit (2020) magistritöö tulemustest selgus, et õpetajad arvestavad enamasti oma tegevustes laste huvidega ning toetavad lapse ja õpetaja vahelist partnerlussuhet. Praktikaasutustes olen näinud, et kuigi õpetajad justkui tunnevad lapsest lähtumise mõistet ning nende vaated on ka lapsest lähtuvad, siis praktikas nad rakendavad siiski täiskasvanust lähtuvat õpikäsitust.

Seda kõike aluseks võttes on käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks uurida Eesti lasteaiaõpetajate teadlikkust lapsest lähtuvast õpikäsitusest ja Reggio Emilia pedagoogikast. Lähtuvalt töö eesmärgist püstitas autor järgmised uurimisküsimused:

1. Millised on õpetajate teadmised lapsest lähtuvast õpikäsitusest?

2. Millised on õpetajate teadmised Reggio Emilia pedagoogikast?
3. Kuidas rakendavad õpetajad Reggio Emilia pedagoogika põhimõtteid õppetegevustes?

Uurimismetoodika

Valim

Tulenevalt bakalaureusetöö eesmärgist viisin läbi kvalitatiivuuringu kolmes eesti lasteaias, mille eesmärgiks oli kirjeldada ühiskonnas/lasteaias toimuvat ning mõtestada seda lahti teooriast lähtuvalt. Valimiks mugavusvalim, millesse kaasasin erinevad lasteaiad – ühe sellise, kus inspiratsiooni saadakse just Reggio Emilia tegevuskultuurist, teise, kus sellega katsetatakse ning lisaks ka ühe nn traditsioonilise lasteaia. Igast lasteaiast intervjueris töö autor 1-3 õpetajat. Intervjuus osales kokku kuus õpetajat ning neist kolm olid õpetajad, kes igapäevaselt saavad inspiratsiooni Reggio Emilia tegevuskultuurist ning kolm õpetajat nn traditsioonilise lasteaia õpetajad.

Kvalitatiivuuringu eeliseks on intervjueeritavaga üks ühele rääkimine ning usaldusväärse ja turvalise õhkkonna loomine, kus räägitakse igapäevaelust ning harjumustest täpselt nii, nagu need on (Arnover, s.a.). Intervjuus osalejatele tagasin anonüümsuse ning analüüsi käigus tõin uuringu tulemustest välja korduma kippuvad mustrid, uskumused ja erisused, mille põhjal andmeid süstematiseerida ning tulemuste üle arutleda.

Andmekogumismeetod

Andmekogumismeetodiks kasutasin fookusgrupi intervjuud, milles olid mõned põhiküsimused ja vastavalt teemaarendusele tekkisid lisaküsimused. Intervjuu transkribeerisin ja analüüsisin programmi QCAamapi (Mayring, 2014) abil kasutades kvalitatiivset sisuanalüüsi. Eelnimetatud keskkonda sisestasin bakalaureusetöö uurimisküsimused ning transkriptsioonid.

Uuringu läbiviimiseks pöördusin alguses koolieelsete lasteasutuste juhtide poole e-kirja vahendusel (Lisa 1), kus tutvustasin ennast, oma uuringu eesmärki ja metoodikat (see kiri võiks olla ka LISAS). Lasteaia juhid edastasid kirja õpetajatele ning seejärel võtsid nad minuga ise ühendust. Intervjueeritavate soovitusel võtsin veel ühendust paari teise õpetajaga, kellel Reggio Emilia tegevuskultuuriga kogemusi. Järgnevalt andsid õpetajad, kes olid nõus

uuringus osalema, märku, et nad on valmis osalema. Selgitasin, mis eesmärgil uuringu läbi viin ning kus töö tulemusi kasutan. Olulist tähelepanu pöörasin uurimiseetikale - uuringus osalemine oli õpetajatele e intervjuueeritavatele vabatahtlik ning osalejatele tagasin anonüümsuse ning salvestatud materjalid hoidsin vaid endale. Uuringus osalejatelt kogutud informatsioon on konfidentsiaalne ning kasutamiseks vaid töö valmimise raames (Eetikaveeb, s.a.).

Andmeanalüüs

Andmeanalüüs algas salvestatud helifailide mitmekordsest läbikuulamisest, transkribeerimisest ning iseenda jaoks olulisema välja toomisest, millele hiljem tähelepanu pöörata. Intervjuud analüüsisin programmi QCMap (Mayring, 2014) abil kasutades kvalitatiivset sisuanalüüsi. Intervjuude analüüsil lähtusin kvalitatiivset induktiivset sisuanalüüsist (Kalmus, Masso & Linno, 2015), kus avatud kodeerimise kaudu vaatasin transkribeeritud materjali üle, tehes samal ajal tekstis märkmeid ning pannes pealkirju. Uurimisküsimuste toel tuletasin koodid, kategooriad ja nende nimed. Kõige ajakulukamaks osutus tekstilõikude tähistamine ning samasisuliste lõikude ülesleidmine. Õpetajate intervjuud lugesin läbi korduvalt ning salvestasin andmeanalüüsi Exceli-tabelisse. Reliaabluse tagamiseks kasutasin ühe intervjuu puhul kaaskodeerijat, kellega koos koodide nimetused ja liigituse üle vaatasime ning viisime sisse ka mõned muudatused.

Tulemused

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli uurida Eesti lasteaiaõpetajate teadlikkust lapsest lähtuvast õpikäsitusest ja Reggio Emilia pedagoogikast. Uuringu tulemused on esitatud uurimisküsimuste toel ning neid on ilmetatud näidetega õpetajate vastustest. Tulemuste tutvustuse juures on esitatud ka koodide skeem, mis aitab visualiseerida koode ja nende seoseid.

Millised on õpetajate teadmised lapsest lähtuvast õpikäsitusest?

Intervjuudest selgus, et õpetajad teavad teoreetiliselt lapsest lähtuva õpikäsituse tunnuseid hästi ning nad on selle mõiste enda jaoks lahti mõtestanud ja selgeks teinud, seda rakendavad enda sõnul oma töös igapäevaselt kõik intervjuueeritud õpetajad. Valimisse kuulunud õpetajad väljendasid arvamust, et iga õpetaja leiab iseendile sobivaima tööstiili lähtuvalt oma isiksusest, huvidest ning visioonidest. Uuringu tulemusel võib öelda, et

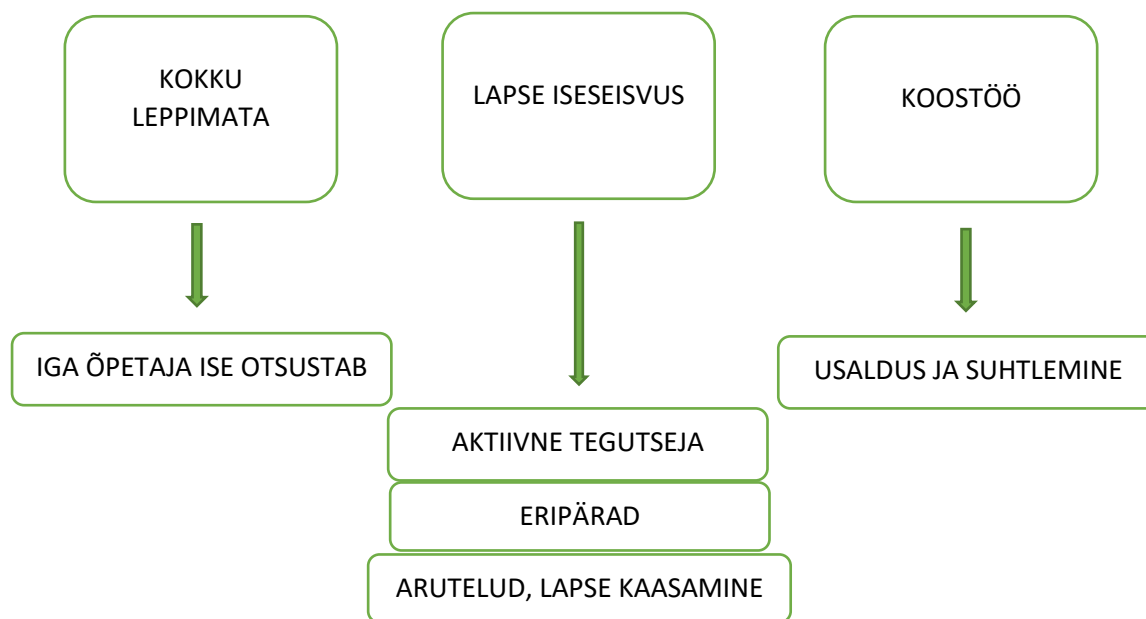
õpetajad lähtuvad õppe- ja kasvatustegevuste planeerimisel ja kavandamisel enda sõnul lastest - nende huvidest, arenguvajadustest, ning peavad tähtsaks õpetaja-õpilase vahelist partnerlussuhet. *“Võtame neid kui võrdseid partnereid”, “Toimetamistes ei figureeri ainult õpetaja arvamus ja tahe, vaid see kujuneb koostöös lastega”.*

“Lapsest lähtumine tähendab minu jaoks lapse aktiivsel tegevusel põhinevat õppimisprotsessi,” oli üheks kõige läbivamaks mõtteks kõikides intervjuudes. Kaks õpetajat kuuest pidasid väga oluliseks ka usaldust lapse vastu. Mõlemad õpetajad töötavad lasteaias, kus igapäevaste toimetamiste tarbeks saadakse inspiratsiooni just Reggio Emilia tegevuskultuurist ning mille puhul on laste usaldamine üheks olulisimaks märksõnaks. Küll aga rõhutati: *“Ega see ei tähenda, et on mingisugune vabakasvatus”*, sest õpetaja peab siiski looma mingid piirid ja kokkulepped, sest see tekitab lastele turvatunnet. Kuigi reeglid peavad olema olema ning need peavad olema lastega kooskõlastatud, siis lapsele jääb siiski väga palju võimalusi ise katsetamiseks, olukordade lahendamiseks ning üksteisega suhtlemiseks. Laps saab iseseisev olla kõiges selles, millega ta peab tulevikus ise hakkama saama, sest *“Miks peaks õpetaja selle nende eest ära tegema”.*

Kaks õpetajat kuuest tõid oma vastustes välja kahtluse selle kohta, kas teooria ja praktika tegelikkuses nii väga ühtivad, sest meie haridussüsteem on juba teistmoodi. Nad rõhutasid, et väga palju oleneb juhtkonnast ja majasisisest kollektiivist ning *“Kui laps läheb kooli, siis tal peavad olema mingid teatud oskused ja tegelikult saab selle väga hästi kaetud”* ja õpetajate sõnul ei pea majasisiseselt suruma õppekava täitmist õpetajatele liialt peale. Kui õpetaja leiab oma sisemise rahu ning oma visiooni ning kui kollektiiv on toetav, saab ta õppekavas sätestatud eesmärgid kenasti täidetud.

Kaks õpetajat kuuest avaldasid arvamust, et lapsest lähtuva õpikäsituse mõiste on Eestis kindlaks määramata ja kokku leppimata. On mingid nüansid, mida rakendatakse ning mille järgi võib eeldada, et õpetamine ei ole enam täiskasvanust lähtuv, kuid *“Riiklikes dokumentides on õpetajakeskne ja lapsekeskne ning pole üheselt välja toodud, mis on lapsest lähtumine, lapsekeskne ja õpetajakeskne”.* Õpetajate sõnul on praegu selline olukord, et iga õpetaja, iga asutus ja haridusorganisatsioon ise defineerib selle mõiste tähenduse enda jaoks. Nüüdisaegse õpikäsituse kontekstis on välja toodud need aspektid, mida peame täna toetama - õppija, õpetaja ja keskkonna rollid selles õpiprotsessis ning *“Sealt võib välja lugeda, et see kõik on teel lapsest lähtumise poole”.*

Õpetajate hinnangul on lapsest lähtumise puhul väga oluliseks märksõnaks iseseisvus. Õpetajate ülesandeks on märgata laste eripärasid ning siis neid arvestada, kaasates lapsi õppe- ja kasvatustegevuste planeerimisse ja kavandamisse, mille puhul on hea *“Laps saab võimaluse tegevust kavandada kui ka selles ise aktiivselt osaleda”* ning *“Laps on kogu protsessi sees”*. Kõik kuus õpetajat on seisukohal, et lastele tuleb anda aega, nendega tuleb teha koostööd ning neil tuleb lasta ise tegutseda.

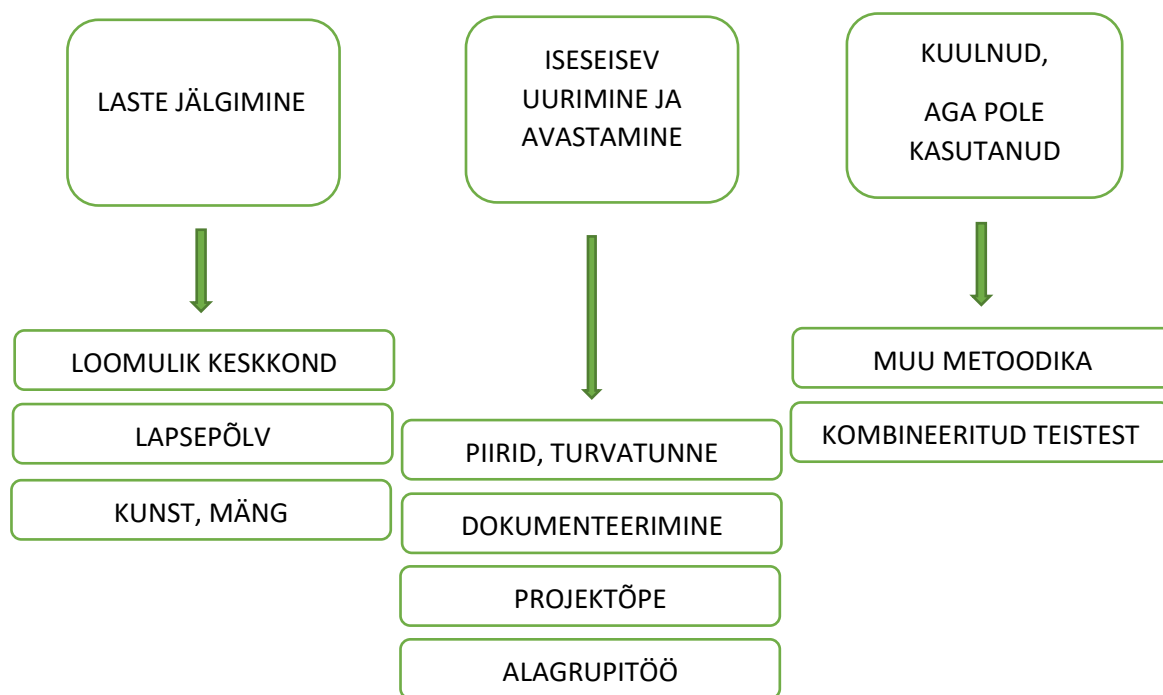
Joonis 1. Esimese uurimisküsimuse koodide kategooriad

Millised on õpetajate teadmised Reggio Emilia pedagoogikast?

Reggio Emilia pedagoogikaga on kuuest õpetajast kokku puutunud kolm ja nad kasutavad seda tegevuskultuuri inspiratsioonina oma igapäevatoos. Kaks õpetajat kuuest on sellest kuulnud kuid pole kunagi kasutanud ja üks õpetaja on kuulnud ning väga tahaks hakata kasutama, kuid *“Tagasi on pigem hoidnud see, et puuduvad teadmised ja oskused seda kasutada ning võib-olla ka midagi uut proovida”*.

Õpetajad, kes igapäevaselt Reggio Emilia tegevuskultuuri ja selle põhimõtetega tegelevad, toovad esimeste märksõnadena välja laste jälgimise ja nende iseseisva tegutsemise ning avastamise. Nende sõnul tuleb lastele anda aega ja ruumi uurimiseks ja ise õppimiseks. Esikohal on laste vajadused, huvid ja eripärad. Oluliseks peavad nad ka keskkonda, milles

lapsed viibivad ja õpivad – see peab olema võimalikult loomulik, sest *“Keskond on kui kolmas õpetaja”*. Õpetajad, kes Reggio Emilia tegevuskultuurist inspireeritud ei ole, ei oska ka selle kohta midagi erilist välja tuua ning ütlevad, et on vaid sellest veidi kuulnud. Üks õpetaja mainib, et on kuulnud projektõppest ning teine, kes soovib sellega rohkem tutvuda, nimetab huvipakkuvaks, et *“Lapsed saavad ise õppimisprotsessi suunata ja üks põnev asi, mille ma avastasin, oli peegli kasutamine õppetöös”* ning projektipõhise õppe, kus last innustatakse teatud temaatikat omandama mitme erineva nurga alt. Igapäevaselt Reggio Emiliast indu saav õpetaja kirjeldab projektõpet kui üht olulisimat osa sellest kõigest, sest see annab võimaluse last jälgida, ja last usaldada. Kolmas õpetaja, kes on Reggio Emiliast vaid põgusalt kuulnud, ei too välja midagi, mis teda selle puhul innustaks, vaid eelistab pigem Waldorf-pedagoogikat, kus *“Laululine pool kui niisugune köidab ja kindlad rutiinid ja paigasolevad kellaajad ning palju muinasjutte ja mängimist”*. Samuti toob ta välja, et eks kõik lähenemisviisid ole omavahel segunenud ning kombineeritud. Selle tõttu ta ka ei vaevu selle vastu huvi tundma, sest ta on enda jaoks leidnud selle huvitava ja südamelähedasema.

Joonis2. Teise uurimisküsimuse koodide kategooriad

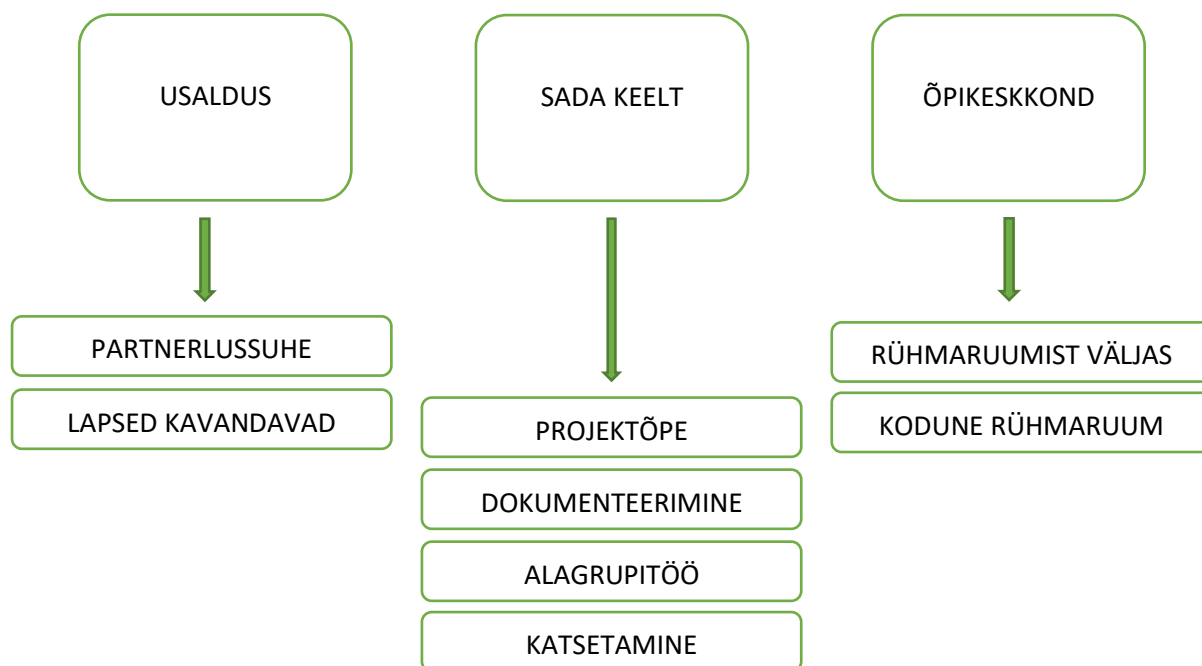
Kuidas rakendavad õpetajad Reggio Emilia pedagoogika põhimõtteid
õppetegevustes?

Õpetajad, kes igapäevaselt lähtuvad Reggio Emilia tegevuskultuuri põhimõtetest, usaldavad lapsi, kaasavad neid tegevuste kavandamisse ning peavad oluliseks projektõpet, alagrupitööd ning dokumenteerimist. Rühmaruumid proovivad nad hoida võimalikult kodused ning samuti käivad nad palju rühmaruumist väljaspool õppimas. *“Meie oleme üldiselt need, kes hoiavad rühmaruumi ust lahti, sest me usaldame lapsi”* oli samuti üheks mõtteks, mis intervjuu käigus kõlama jäi. Tähtsaks peavad nad ka koostööd lapsevanematega.

Kaks õpetajat kolmest, kes igapäevaselt Reggio Emilia pedagoogika põhimõtteid rakendavad, toovad olulise märksõnana välja mängu, sest *“Lapse loomulik õppimise viis on mängides”* ning nad rõhutavad, et kui meie kui täiskasvanute silmis tundub see mäng mõttetu sahmimine ja tegutsemine, siis tegelikult peame sealjuures kuulama lapsi ja tähele panema, mida nad tegelikkuses teevad, harjutavad või katsetavad. Läbi selle jõuamegi uuesti lapse jälgimise, dokumenteerimise ja õppeprotsessi jäädvustamiseni.

“Lapsed on ise uurijad, lapsed on nagu väikesed avastajad” ning Reggio Emilia põhimõtete järgi saavad lapsed ise luua seoseid, avastada ning end erineval viisil väljendada. *“Laps on selle väikese ühiskonna osa juba sünnist saati – ta on inimene, mitte inimeseks saav keegi bioloogiline olend”*. Õpetajad peavad oluliseks lapse saja keele kasutamist – lapsed peavad saama õppida läbi erinevate viiside: puudutades, liigutades, kuulates, vaadates, kuuldes, katsudes. Kunstil on kahe õpetaja sõnul väga oluline roll ning *“Kui inimene tuleb rühmaruumi, siis ta peab kohe visuaalselt aru saama, kuidas lapsed rühmas õpivad ja kuidas küsimustele vastused saadakse”*.

Õpetajad, kes Reggio Emilia pedagoogika põhimõtteid ei rakenda, toovad põhjustena välja vähese huvi selle vastu ning nad on enda jaoks leidnud muud lähenemised.

Joonis 3. Kolmanda uurimisküsimuse koodide kategooriad

Arutelu

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli uurida Eesti lasteaiaõpetajate teadlikkust lapsest lähtuvast õpikäsitusest ja Reggio Emilia pedagoogikast. Antud peatükis arutletakse töö tähtsaimate uurimistulemuste üle ning tuuakse välja seoseid teooriaga.

Uurimisküsimustele vastuseid leides ning neid analüüsid selgub, et õpetajad kasutavad koolieelses lasteasutuses õppetöö planeerimisel lapsest lähtuvaid põhimõtteid, mis tähendab, et nad lähtuvad lapse huvidest ning annavad lapsele võimaluse ise tegutseda ja avastada. Ka Eestis varasemalt läbi viidud uuringutest on selgunud, et õpetajad arvestavad tegevuste kavandamisel ja läbi viimisel lapse huvidega ning toetavad lapse ja õpetaja vahelist partnerlussuhet (Ojaniit, 2020). Lapsest lähtumist iseloomustab tohutu usk lapse võimetusse ning tema potentsiaali. Õpetajad, kes uuringus osalesid, usaldavad lapsi ning annavad neile aega ja mahti ise katsetada ja tegutseda. Nad tunnistavad, et vahel võib see jälgimine aega võtta nädala, aga vahel ka terve kuu. Ka Kinno ja Pukk (2010) toovad välja, et lapsest lähtumine põhineb peamiselt lapse usaldamisel ning tema kasvamise austamisel. Kõik saab alguse õpetaja hoiakutest lapse suhtes ning oluline on võtta last täiskasvanu kõrval võrdväärseks.

Õpetajate, kes igapäevaselt saavad inspiratsiooni just Reggio Emilia tegevuskultuurist, teadmised on selles vallas ilmselgelt kõrgemad kui õpetajatel, kes sellest vaid põgusalt kuulnud on ning seda oma töös ei kasuta. Kolm õpetajat kuuest toetavad Reggio Emilia põhimõtete rakendamist ning korduvate ja läbivate märksõnadena toovad nad oma vastustes välja projektõppe kasutamise, dokumenteerimise, lapsepõlve väärtustamise ja loomuliku keskkonna ning lapsesse suhtumise ja temaga suhtlemise. Suhtumine lapsesse peab olema kui suhtumine arenevasse isiksusse, mitte kui mingisse bioloogilisse olendisse, keda suunatakse kindlaid ja rahulikke tegevusi tegema (Loone & Rehk, 2008). Lastel peab olema kontroll selle üle, mida ja kuidas nad õpivad. Õpetajad saavad siinkohal toetada keskkonna loomisega, rühmaruumi väljanägemisega, sest keskkond on Reggio Emilias kui kolmas õpetaja (Loone & Rehk, 2008).

Õpetajad rääkisid dokumenteerimisest, õppeprotsessi jäädvustamisest ning erinevate tähelepanekute üleskirjutamisest lapse jälgimise vältel. Põgusalt mainiti ka koostööd lapsevanematega, mis ka tegelikkuses on üheks Reggio Emilia tegevuskultuuri oluliseks, kuid samas ehk kõige vähemnähtavaks jooneks. Õpetajad ei saa ega tohi lastele vaid nõudmisi esitada, vaid nad peaksid laste arengut toetama ja nende eripärasid märkama koostöös lapsevanematega, vastustus ja tähelepanu tuleks ära jagada (New, 2007).

Õpetajad, kes Reggio Emilia põhimõtteid õppetegevustes ei rakenda, kasutavad õpetamisel pigem traditsioonilisi võtteid. Pooled intervjuueeritavatest toetavad lapsele initsiatiivi andmise võimalust, kuid nii intervjuude kui ka oma kõrgkooliõppes saadud vaatluskogemuste põhjal arvan, et õpetajatel on pigem raske seda rolli ja vastutust lastele endile üle anda. Tihtipeale alahinnatakse lapsi ning seetõttu tundub ka kergem ise kiirelt ära otsustada ja teha. Reggio Emiliast inspireeritud õpetajad aga rõhutavad, et väga oluline on last usaldada ning lubada tal kõike, midatal on võimalik ise teha, ka päriselt ise teha.

Uuringut selgus, et õpetajad on kursis lapsest lähtumise mõistega ning kasutavad seda ka endi sõnul oma igapäevatöös, aga Reggio Emilia tegevuskultuurist ei ole nad nii teadlikud. Seda ei saa neile ka pahaks panna, sest sellest ei ole Eesti veel väga laialdaselt juttu ning üleminek traditsiooniliselt õpetamisviisilt Reggio Emilia lähenemisele on üpriski suur ja põhimõtteline tegevuskultuuri muutus. Õpetajad, kes selle sees igapäevaselt on, soovivad kindlasti proovida ning julgustavad õpetajaid lapsi usaldama.

Mina uurijana jagan töö kokkuvõtteks ühe intervjuueeritud õpetaja mõtet, et last tuleb usaldada ja anda talle võimalus proovida ja katsetada, ning kui ei saa hakkama, siis laps ise

mõtleb välja erinevaid viise, kuidas toimida ja jõuab lahenduskäiguni ise. Mul on hea meel tõdeda, et avastasin enda jaoks Reggio Emilia tegevuskultuuri ja tunnen, et see on mulle väga südamelähedane.

Tänu sõnad

Mina, käesoleva bakalaureusetöö autor, tänan eelkõige oma juhendajat Maria Jürimäe'd koostöö, tagasiside, julgustamise ja innustamise eest. Tänan kõiki uuringus osalenud õpetajaid koostöö ja usalduse eest. Tänan oma perekonda ja sõpru toetuse eest.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud käesoleva bakalaureusetöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Kasutatud kirjandus

- Almre, T., & Tammaru, M. (2018). Õpiobjekt koolieelses lasteasutuses projektõppe läbiviimiseks Tartu Eralasteaia Terake kahe rühma projektide näitel. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Arnover, M. (s.a.). Kvalitatiivuuring – kui hästi tunned sa oma kliente?
<https://www.kliendiuuringud.ee/kvalitatiivuuring/>
- Bruce, T., & Dyke, J. (2017). Learning from Froebel... *Nature. Nursery World*, 2017(6), 23-25. https://www.nurseryworld.co.uk/media/98398/023_nw_eyfs_froebel1.pdf
- Doruk, B. K. (2014). The Educational Approaches of Turkish Pre-Service Elementary Mathematics Teachers in Their First Teaching Practices: Traditional or Constructivist? *Australian Journal of Teacher Education*, 39(10), 8.
<https://ro.ecu.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=2374&context=ajte>
- Eesti elukestva õppe strateegia 2020. (2014).
<https://www.hm.ee/sites/default/files/strateegia2020.pdf>
- Eesti Reggio Emilia Ühing. (s.a.). <https://reggioemilia.ee/>
- Eetikaveeb. (s.a.). *Teadustöö eetika*. <https://www.eetika.ee/et/teaduseetika/teadustoo>
- Emaliana, I. (2017). Teacher-centered or student-centered learning approach to promote learning?. *Jurnal Sosial Humaniora (JSH)*, 10(2), 59-70.
<http://iptek.its.ac.id/index.php/jsh/article/view/2161>
- Helavaara Robertson, L., Kinoshita, J., Barbour, N., Pukk, M., & Rosqvist, L. (2015). Childinitiated pedagogies in Finland, Estonia and England: exploring young children's views on decisions. *Early Child Development and Care*, 185(11-12), 1815-1827. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03004430.2015.1028392>
- Hong, S. B., Shaffer, L., & Han, J. (2017). Reggio Emilia inspired learning groups: Relationships, communication, cognition, and play. *Early Childhood Education Journal*, 45(5), 629-639. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10643-016-0811-0>
- Jüriimäe, M., & Treier, J. (2008). Õppekavad ja lasteaed.
<https://www.tyk.ee/admin/upload/files/raamatud/1308048413.pdf>
- Kalmus, V., Masso, A., & Linno, M. (2015). Kvalitatiivne sisuanalüüs.
<https://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys>
- Khin, P. E. (2020). The Student-Centered Approach and its Challenges. *Parami Journal of Education*, 1(1), 60-67.
<https://pje.parami.edu.mm/index.php/parami/article/download/18/48>

- Kimer, M., Tuul, M., & Õun, T. (2016). Implementation of different teaching approaches in early childhood education practices in Estonia. *Early years*, 36(4), 368-382.
<https://doi.org/10.1080/09575146.2015.1118443>
- Kinos, J., & Pukk, M. (2010). *Lapsest lähtuv kasvatus: lapse huvid esile*. Tallinn: Tea Kirjastus
- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008). *Riigi Teataja*. I 1999, 27, 387.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/12957781>
- Lau, G. (2018). Ideology of Joyful Learning Through Play in Early Childhood Classroom in Hong Kong. Misconceptions or Paradoxes? *International Journal of Educational Reform* 27(4), 359-378. <https://doi.org/10.1177%2F105678791802700403>
- Lerkkanen, M. L., Kiuru, N., Pakarinen, E., Poikkeus, A.-M., Rasku-Puttonen, H., Siekkinen, M., & Nurmi, J.-E. (2016). Child-centered versus teacher-directed teaching practices: Associations with the development of academic skills in the first grade at school. *Early Childhood Research Quarterly*, 36, 145-156.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0885200615300430?via%3Dihub>
- Loone, O., & Rehk, M-L. (2008). Lapsel on sada keelt, aga 99 varastatakse talt.
<https://itaalia.wordpress.com/2008/05/06/lapsel-on-sada-keelt-aga-99-varastatakse-talt/>
- Mayring, P. (2014). Qualitative content analysis: theoretical foundation, basic procedures and software solution.
https://www.ssoar.info/ssoar/bitstream/handle/document/39517/ssoar-2014-mayring-Qualitative_content_analysis_theoretical_foundation.pdf
- McGinn, A. (2017). Play-based early childhood classrooms and the effect on prekindergarten social and academic achievement. <https://scholarworks.uni.edu/grp/229/>
- New, R. S. (2007). Reggio Emilia as cultural activity theory in practise. *Theory in practise*, 46(1), 5-13.
<https://www.reggioalliance.org/downloads/new%3Atheoryintopractice.pdf>
- Ojaniit, B. (2020). Lapsest lähtuva õpikäsituse rakendamine koolieelses lasteasutuses. *Publitseerimata magistritöö*. Tartu Ülikool.
- Ornstein, A. C., & Hunkins, F. P. (1998). *Curriculum – foundations, principles, and issues*. Boston: Allyn and Bacon
- Reggio Emilia Approach (s.a.). <https://www.reggiochildren.it/?lang=e>

- Sarv, E. S. (2015). Eesti Haridusfoorum https://www.researchgate.net/profile/Ene-Sivia-Sarv/publication/310299039_Arutlused_stsenaariumide_Eesti_Haridus_-_2015_199798_teemal_moeldes_uhiskonnale_haridusele_ja_Haridusfoorumile/links/582b19b508aef19cb8069fd0/Arutlused-stsenaariumide-Eesti-Haridus-2015-1997-98-teemal-moeldes-uehiskonnale-haridusele-ja-Haridusfoorumile.pdf
- Serin, H. (2018). A comparison of teacher-centered and student-centered approaches in educational settings. *International Journal of Social Sciences & Educational Studies*, 5(1), 164-167. <http://eprints.tiu.edu.iq/80/>
- Slipp, K. (2017). The image of a child and the Reggio Emilia philosophy. <http://dspace.library.uvic.ca/handle/1828/8015>
- Smedley, S., & Hoskins, K. (2020). Finding a place for Froebel's theories: early years practitioners' understanding and enactment of learning through play. *Early Child Development and Care*, 190(8), 1202-1214
<https://doi.org/10.1080/03004430.2018.1525706>
- Tuul, M. (2017). Lasteaiaõpetajate arusaamad õppekavadest ja laste õppimisest ning hinnang õpetaja pedagoogilisele tegevusele lapsekeskse kasvatuse kontekstis. Doktoritöö. Tallinna Ülikool.

Lisad

Lisa 1. Kiri lasteaia juhatusele

Tere

Olen Renna Vaikmaa ning õpin Tartu Ülikoolis koolieelse lasteasutuse õpetaja eriala kolmandal kursusel. Olen tegemas oma bakalaureusetööd, mille teemaks on lasteaiaõpetajate teadlikkus lapsest lähtuvast õppe- ja kasvatustegevusest toetudes Reggio Emilia tegevuskultuurile. Minu juhendajaks on Maria Jürimäe ning töö eesmärgiks on uurida lasteaiaõpetajate teadlikkust lapsest lähtuvast õpikäsitusest ja Reggio Emilia pedagoogikast.

Kirjutan uurimaks, et kas teie lasteaiast oleks 2-3 õpetajat nõus vastama lähipäevil minu intervjuuküsimustele (tegemist oleks telefoniintervjuuga)?

Tegemist on kvalitatiivuuringuga, mille eesmärgiks on kirjeldada ühiskonnas/lasteaias toimuvat. Plaanin kaasata nii lasteaedu, kus Reggio Emilia pedagoogikaga tegeletakse kui ka nn traditsioonilisi lasteaedu. Tulemusi kasutan vaid oma bakalaureusetöö tarbeks ning salvestatud kõne hoian kuni töö kaitsmiseni vaid endale ja siis kustutan selle.

Olen väga tänulik kui teie kollektiivis leidub õpetajaid, kes on valmis andma panuse minu töö valmimisse.

Lugupidamisega

Renna Vaikmaa

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Renna Vaikmaa,

1. Annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose Lasteaiaõpetajate teadlikkus lapsest lähtuvast õppe- ja kasvatustegevusest toetudes Reggio Emilia tegevuskultuurile, mille juhendaja on õppekavateooria nooremlektor ja peaspetsialist Maria Jürimäe, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, selhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Renna Vaikmaa

23.05.2022